

Kitap Tanıtımı: Keklik, S. (2015). Çocukta Dil Edinimi. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

Okt. Saliha OKUMUŞ

**Sakarya Üniversitesi*

okumussaliha@gmail.com

ÇOCUKTA DİL EDİNİMİ

Çocukta Dil Edinimi adlı çalışma Sadettin Keklik tarafından Marmara Üniversitesi doktora tezi olarak hazırlanmış daha sonra Nisan 2015 tarihinde Türk Dil Kurumu Yayınları tarafından kitap olarak basılmıştır.

Kitap üç bölümden ve kaynaklardan oluşmaktadır. Birinci bölümde On Bir Yaşına Kadar Çocukta Dil Edinimi, Çocukta Dil Edinimine Tesir Eden Etkenler, Dil Edinimiyle İlgili görüşler, Kavram Oluşumu ve Kavram Oluşumuyla İlgili Görüşler, Zihin Gelişimi, Kelime Hazinesi olmak üzere altı başlık yer almaktadır. Kitabın ikinci bölümünde Türkçede En Sık Kullanılan 3000 Kelime bilimsel olarak araştırılmış, araştırma verileri çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Kitabın üçüncü bölümünde ise Karşıt Anlamalı Kelimelerin Bilinme Düzeyleri isimli araştırma çalışması yer almaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünü daha kapsamlı incelemek gerekirse; On Bir Yaşına Kadar Çocukta Dil Edinimi başlığı altında, doğum ile başlayıp hayat boyunca devam eden dil ediniminin hangi yaşta hangi düzeyde oluştuğu açıklanmak için aşamalara ayrılarak kategorize edilmiştir. Dil ediniminde her bireyin hızının ve zamanlamasının farklı olduğuna değinilmiş, belli araştırmalar sonucunda ulaşılan ortalamalara göre hangi aşamada hangi gelişimin olması gerektiği açıklanmıştır. Bu aşamalar açıklanmadan önce asıl önemli olanın çocuğun dil ediniminde ortalama aylara uyup uymaması değil, dil edinimindeki aşamalara ve niteliğe uygun olmasının altı çizilmiştir. Ayrıca zaman göre çocukların sahip olduğu kelime hazinesi tablolar ile gösterilmiştir.

Çocukta Dil Edinimine Tesir Eden Etkenler bölümünde dil edinim sürecinde etkili olan faktörler “ Kişinin Kendi Gelişimiyle İlgili Etkenler ve diğer etkenler” olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir. Sağlık, biyolojik etkenler, doğum öncesi, doğum ve doğum sonrası, cinsiyet, zekâ ve yaş olmak üzere altı başlık altında incelenmiştir. Diğer etkenler ise annenin sağlığı, annenin bebekle konuşma miktarı, anne-baba tutumu, anne-baba eğitimi, anne-baba mesleği, bebeğe birincil bakım veren kişi, kardeş sayısı, kaçınıcı kardeş olduğu, ikiz veya üçüz olması, sosyoekonomik seviye, okul öncesi eğitim, oyun oynama, ninni söyleme, tekerleme ve bilmece, televizyon seyretme, kitap, dergi, gazete okuma, oyuncak, büyüme ve yaşanan yer ve ilgi alanları olmak üzere on dokuz başlık olarak ayrıntılı bir biçimde açıklanmıştır.

Dil Edinimiyle İlgili Görüşler bölümünde farklı görüşlerin dili ve dil edinimini nasıl tanımadıklarına yer verilmiştir.

Kavram Oluşumu ve Kavram Oluşumu İle İlgili Görüşler bölümünde öncelikle kavram oluşumu ile ilgili açıklamalar yapılmıştır. Kavram öğrenmenin ve kavram öğretiminin arasındaki farka değinilmiştir. Çocukta kavram oluşumu ve gelişimi süreçlere ayrılarak incelenmiştir.

Zihin Gelişimi bölümünde zihin gelişimi hakkında tanımlamalar yapılarak konu hakkındaki kavramlar üzerinde durulmuştur.

Kelime hazinesi bölümünde kelime hazinesinin tanımı ve kapsamı incelenmiştir. Etkin ve edilgin kelime hazineleri tanımlanmıştır. Ayrıca etkin ve edilgin kelime hazinelerine, kelime sıklığına, kelime yaygınlığına ve çocukta kelime hazinesinin gelişimine değinilmiştir.

Eserin ikinci bölümünde Türkçede en sık kullanılan 3000 kelimenin araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşmak için betimleme yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak dokuman incelemesi kullanılmış ve elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Yetmiş sekiz kaynak önceden belirlenen ölçütler ışığında taranarak incelenmiş, kelimelerin sıklık listeleri hazırlanmıştır. Tespit edilen kelimelerde yaş guruplarına göre üst kavramlar belirlenmiş ve bu doğrultuda kelimeler listelenmiştir. Bu çalışmadan hareketle 3000 kelimenin bilinmesinin o dili öğrenmede yeterli olduğu sonucuna varılmıştır. İkinci bölümün sonunda en sık kullanılan 3000 kelimeye ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Kitabın üçüncü bölümünde 6-11 yaş arası öğrencilerin karşıt anlamlı kelimeleri kavrama düzeyleri araştırılmıştır. 120 karşıt anlamlı kelimenin 6,8,10 ve 11 yaş gurubu öğrenciler tarafından bilinme seviyesini belirlemek hedeflenmiştir. 690 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada öğrenciler yaşa, cinsiyete, okul öncesi öğrenim görme durumlarına, ikamet yerlerine, anne ve babalarının eğitim seviyelerine göre kategorize edilmiştir. Öğrencilere yapılan ön çalışma ve uygulamadan sonra öğrencilerin verdikleri doğru cevaplar doğrultusunda karşıt anlamlı kelimeler zorluklarına göre en çok bilinenden en az bilinene doğru sınıflandırılmıştır. Çalışma sonucunda önerilere yer verilmiştir.